

Du får dansa med omvärlden och anpassa efter behov

Upplevda utmaningar med att stödja
personer till egen försörjning

Åsa Tjulin, Carolina Klockmo, Gunilla Bergström

Åsa Tjulin, docent, Institutionen för Hälsovetenskaper, Mittuniversitetet.

E-post: asa.tjulin@miun.se

Carolina Klockmo, universiteteslektor, Institutionen för Hälsovetenskaper, Mittuniversitetet.

E-post: carolina.klockmo@miun.se

Gunilla Bergström, forskare, FoU i Väst/Göteborgsregionen.

E-post: gunilla.bergstrom@goteborgsregionen.se

DOI: 10.62607/smt.v10i1i2.23122

I den här studien fördjupas förståelsen av de övergripande utmaningar som personalen inom kommunala arbetsmarknadsenheter (AME) upplever i sitt dagliga arbete. Det finns inga lagstadgade krav på att kommunerna ska bedriva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men genom förskjutningen i det ekonomiska ansvaret för vissa utförsäkrade (Försäkringskassan) och arbetslösa (Arbetsförmedlingen) har kommunerna ekonomiska incitament att engagera sig i arbetsmarknadspolitiken. I studien har data samlats in genom fokusgruppsintervjuer med 45 personer. Deltagare har varit personal inom AME i åtta kommuner. Resultatet visar att personalen måste anpassa sig när omvärlden förändrar förutsättningarna för deras deltagare. AME behöver vara flexibelt organiserat genom att verksamheten är (med)beroende av omvärlden och dess olika (politiska) system. Detta kan ses som ett övergripande systemhinder som AME-personalen möter i sitt dagliga arbete och förståelse för kommunernas roll som yttersta skyddsnet.

This study deepens the understanding of the overall challenges that employees in municipal labour market units (AME) experience in their daily work. There are no statutory requirements for municipalities to carry out labour market policy measures, but the shift in financial responsibility within the Swedish welfare system has given the municipalities financial incentives to engage in labour market policy. In the study, data was collected through focus group interviews with 45 people, within eight municipalities. The result shows that need to be flexibly organized, and the measures implemented is dependent on the nations various political systems. This can be seen as an overarching systemic obstacle faced by AME employees in their daily work and provide understanding of the municipalities' role as the ultimate safety net.

Introduktion

I den här studien fördjupas förståelsen av de övergripande utmaningar som anställda inom kommunala arbetsmarknadsenheter (AME) upplever i sitt dagliga arbete. Studien är en del av forskningsprogrammet *Lokala arbetsmarknadsprogram – Utmaningar av och för en inkluderande arbetsmarknad (LOKA)*. Programmet har som långsiktigt mål att öka förståelsen av det kommunala arbetet med att inkludera underrepresenterade grupper i arbetslivet (Olofsdotter et al., 2024). Arbetsmarknadspolitiken i Sverige har traditionellt finansierats och reglerats av staten (Olofsson, 2015), sedan 2008 med Arbetsförmedlingen (AF) som ansvarig myndighet för politikens genomförande. Men kommunerna har också spelat en betydande roll under lång tid, framför allt när det gäller grupper som möter större svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. I det sammanhanget är AME en intressant verksamhet och LOKA-programmet kartlägger och granskar arbetsmarknadsenheternas institutionella struktur och organisation, samt deltagarnas erfarenheter av programmen (Olofsdotter et al., 2024, Bergström et al., 2023, Giritli Nygren et al., 2023, Nyhlén et al., 2023).

Bakgrund

Kommunernas AME-verksamhet uppkom till stor del som en följd av den ekonomiska krisen under 1990-talet. Arbetsmarknadspolitiken kom då att delas upp i två delar: en statlig del riktad till arbetslösa personer som omfattas av arbetslöshetsförsäkringar, och en kommunal del primärt riktad till personer som uppstår försörjningsstöd¹ på grund av arbetslöshet (Bergmark, Bäckman och Minas, 2013, Thorén, 2014). Krisen resulterade i ökad arbetslöshet samtidigt som de statliga trygghetssystemen försämrades genom sänkta ersättningsnivåer och ökade kvalificeringskrav (Broström, 2015). Detta resulterade i att fler arbetslösa hamnade utanför det statligt finansierade trygghetssystemet och hänvisades till det kommunalt finansierade ekonomiska biståndet för att klara sin försörjning. Det finns inga lagstadgade krav på att kommunerna ska bedriva arbetsmarknadspolitiska åtgärder (Vikman och Westerberg, 2017), men genom förskjutningen i det ekonomiska ansvaret för vissa arbetslösa har kommunerna uppenbara ekonomiska incitament att engagera sig i arbetsmarknadspolitiken (Panican och Ulmestig, 2019).

Det är i kölvattnet av den här utvecklingen som Sveriges kommuner sedan 1990-talet byggt upp omfattande verksamheter – arbetsmarknadsenheter, AME – som organiserar och genomför arbetsmarknadsinsatser (Jacobson-Libietis

1. Försörjningsstöd är en av två delar inom ekonomiskt bistånd som även består av bistånd till livsföringen i övrigt. Försörjningsstödet ska tillgodose hushållets mer regelbundna avgifter, medan bistånd till livsföringen i övrigt ska tillgodose kostnader för behov som uppstår då och då, exempelvis tandvård, glasögon och liknande. I texten används ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd synonymt.

och Ljungqvist, 2017). En uppgift för AME är alltså att minska kostnaderna för försörjningsstöd genom att öka andelen invånare som försörjer sig via arbete och därmed även genererar skatteintäkter. Den primära målgruppen är idag försörjningsstödmottagare.

Sedan ett par decennier har kommunerna också lagstadgade möjligheter att ställa krav på att arbetslösa försörjningsstödmottagare ska delta i kompetenshöjande aktiviteter för att beviljas ersättningen (SoL 2001:453, 4 kap. 4§). Det kan ses som ett led i den så kallade aktiveringspolitiken, som slog igenom i Sverige och många andra länder i västvärlden till följd av 1990-talets krisår. Förenklat innebär aktiveringspolitiken att arbetslösa personer förväntas vara aktiva i insatser, till skillnad från ett system där arbetslösa ”passivt” kan ta emot offentligt finansierad arbetslöshetsersättning. I Sverige har begreppet *arbetslinjen* kommit att användas för att beskriva den här inriktningen (Junestav, 2009), som också genomsyrar välfärdspolitiken i bredare mening. Arbete och aktivering ses som lösningen på inte bara arbetslöshet, utan också ohälsa och social marginalisering (Eichhorst, 2008, Johansson och Möller, 2009, Ståhl och Seing, 2014). Utvecklingen kan beskrivas som ett ideologiskt skifte där det sociala ansvaret har kommit att förskjutas från samhälle till individ, dvs. från rätten till anställning till skyldigheten att vara anställningsbar (Garsten och Jacobsson, 2004).

Aktiveringspolitiken omfattar alla arbetslösa, men den tudelade arbetsmarknadspolitiken innebär att det finns en grupp som kvalificerar sig för statligt finansierade, icke behovsprövade ersättningar, medan en annan grupp arbetslösa är hänvisade till det kommunalt finansierade och behovsprövade försörjningsstödet. Det är den senare gruppen som står i fokus för kommunernas arbetsmarknadsinsatser. Gränsdragningen är inte knivskarp, men utöver att deltagare i kommunala arbetsmarknadsinsatser vanligtvis är mottagare av det behovsprövade och villkorade försörjningsstödet, så är det också personer som möter större svårigheter när det gäller etableringen på arbetsmarknaden jämfört med de som omfattas av statliga insatser. Ofta handlar det om personer där flera samverkande faktorer försvårar inträdet på arbetsmarknaden, exempelvis funktionsvariationer av olika karaktär, psykisk ohälsa, beroendeproblematik och språkhinder. Detta gör att det krävs parallella insatser av olika slag och att insatserna behöver ges under relativt lång tid.

Sammanfattningsvis utgör AME en oreglerad verksamhet vars existens har sin grund i aktiveringspolitiken och kommunernas ambitioner att minska kostnaderna för försörjningsstöd. Det är också en verksamhet där personalen möter människor med omfattande behov av stöd i relation till såväl försörjning som hälsa och andra centrala livsvillkor. Syftet med studien är att fördjupa förståelsen av de utmaningar som anställda inom kommunala arbetsmarknadsverksamheter upplever i sitt dagliga arbete mot givna bakgrund och arbetskontext.

Metod

Den här studien är en del av forskningsprogrammet LOKA, närmare bestämt det arbetspaket som fokuserar på AME-verksamheternas organisering och innehåll (Bergström et al., 2023). I forskningsprogrammet som helhet studeras ett urval av kommunala AME i två regioner, Västernorrland och Göteborgsregionen – fyra kommuner i respektive region. I den här studien har data samlats in genom fokusgruppsintervjuer med 45 personer. Deltagare har varit personal inom AME i de åtta kommuner som medverkar i LOKA. Personalgruppen som arbetar med kommunala arbetsmarknadsinsatser kan beskrivas som heterogen. Beroende på hur verksamheten är organiserad, vilka uppdrag som är styrande och vilka deltagare verksamheten arbetar med, finns behov av olika funktioner och kompetenser. En del personal arbetar med utredning, planering och jobbsökaraktiviteter medan andra är arbetsledare, handledare eller liknande i praktiska verksamheter. Det finns också personal som arbetar med arbetsgivar-kontakter – i vissa fall renodlat, ibland i kombination med andra uppgifter. De personalkategorier som medverkat i fokusgrupperna visas i tabell 1.

Tabell 1. Personal som medverkat i fokusgrupper

Personalkategori	Antal
Arbetsmarknads-handläggare	5
Arbetsmarknads-sekreterare	8
Arbetsmarknadskonsulent	2
Samordnare	7
Koordinator	1
Arbetsledare	4
Handledare	9
BIP-samordnare	1
Hälsoutvecklare	1
Behandlare	1
Praktiksamordnare	1
Projektmedarbetare	4
KAA-ansvarig	1
	45

Intervjuerna med fokusgrupperna genomfördes under perioden mars–maj 2023 i lokaler hos respektive verksamhet. Antalet intervjupersoner i respektive fokusgrupp varierade från fyra till sju. Totalt medverkade 35 kvinnor och 10 män. En tematisk intervjuguide med följande frågor användes under intervjuerna: *Hur kommer deltagarna till verksamheten? Vilka är de huvudsakliga målgrupperna? Vilka metoder och insatser jobbar ni med? Vad gör ni mer konkret i arbetet med deltagarna? Vilka samverkar ni med och hur fungerar det?*

Totalt tre forskare genomförde intervjuerna; två forskare medverkade vid varje enskild intervju (med undantag för en kommun där en forskare ensam genomförde intervjun). Intervjuerna spelades in och skrevs ut ordagrant för att sedan analyseras med induktiv innehållsanalys (Elo och Kyngäs, 2008). Materialet lästes av samtliga tre forskare som var för sig gjorde en enskild initial kodning av data. Koderna jämfördes och diskuterades sedan mellan forskarna och konsensus nåddes om en kategorisering av data. Materialet är rikt och dynamiskt och omfattar många olika aspekter av det dagliga arbetet. I den här studien belyses de övergripande utmaningar personalen upplever. Utmaningarna har sorterats in i kategorierna *att möta upp utifrån arbetsmarknadens anspråk, att dansa med omvärlden och att agera hängrienna*.

De metodologiska och etiska överväganden som gjorts i studien följer riktlinjer för god forskningssed utifrån etikprovningsslagen (SFS 2019:504). Studien har även etiskt godkännande av projektet *Lokala arbetsmarknadsprogram. Utmaningar av och för en inkluderande arbetsmarknad* Dnr 2022-05582-02.

Resultat

Att möta upp utifrån arbetsmarknadens anspråk

De intervjuade berättar att behoven hos de deltagare de arbetar med har förändrats markant under de senaste åren. Idag möter verksamheten personer som behöver en längre tid på sig för att både stärka de egna förmågor som finns och hitta motivation till att komma in på arbetsmarknaden. Deltagarnas behov och utmaningar beskrivs som mångfacetterade och personerna har olika bakgrunder. Det är personer med kriminell bakgrund, beroendeproblematik, personer som står utan bostad, har psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, personer med mycket bristfällig svenska eller ungdomar mellan 16 och 20 år som av olika skäl inte klarat av sin skolgång och behöver hjälp att bryta sin isolering. Tidigare var deltagarna i högre grad personer som ”bara” var arbetslösa och som med relativt begränsat och arbetsmarknadsinriktat stöd kunde lotsas ut på arbetsmarknaden. I dag möter de många med multifaktoriella utmaningar. En av de intervjuade beskriver de förändrade behoven under senare år så här:

”Ja, upplevelsen är väl lite de senaste två, tre åren att vi jobbat ut väldigt många som var väldigt nära arbetsmarknaden eller ganska nära och nu är de här andra kvar lite. /---/ de flesta som kommer har svårt kanske att få ett jobb. De går på försörjningsstöd. /--/ de kanske har en annan problematik i bakgrunden som gör att de hamnat där” (FG 3)

Det skifte av deltagare som skett betyder att personalen idag möter personer som är i behov av insatser som stärker och stegvis bygger upp deltagarnas hela livssituation, vilket tar tid. För att möta deltagarnas skiftande behov, krävs ett handlingsutrymme inom organisationen och tillgång till de varierade insatser som behövs. Ett konkret exempel härleds till det digitaliserade samhället. Verksamheten möter personer som inte äger någon egen dator och saknar kunskap i hur de ska använda digitaliserade tjänster hos myndigheter och potentiella arbetsgivare för att exempelvis registrera sig, eller göra ansökningar. AME-personalen framhåller särskilt problemen i förhållande till Arbetsförmedlingen. Alla arbetslösa som står till arbetsmarknadens förfogande ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen och för att kvarstå som inskriven ska man också rapportera sina jobbsökaraktiviteter. Både inskrivning och aktivitetsrapportering ska i första hand ske via digitala kanaler, och här vittnar personalen om att många av deras deltagare har svårt att hantera detta på egen hand.

Att dansa med omvärlden

Personalen beskriver att AME-verksamheten behöver vara flexibel och i ständig förändring utifrån ett föränderligt ekonomiskt trygghetssystem samt den nationella välfärdspolitiken (exempelvis social-, folkhälso- samt nationell och kommunal arbetsmarknadspolitik). När de statliga myndigheterna förändrar riktlinjer och direktiv, behöver AME-verksamheten anpassa sig till detta. Som exempel nämns arbetslinjen, som förenklat innebär att alla ska försörja sig via lönearbete och att det blivit allt svårare att exempelvis beviljas sjukersättning. Den föränderliga arbetsmarknaden påverkar också vilken typ av deltagare verksamheten möter. När arbetslösheten ökar får AME ansvar även för deltagare som står närmare arbetsmarknaden. I tider när det finns gott om arbetstillfällen kommer de som står närmast arbetsmarknaden att etablera sig, medan de personer som har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden blir kvar på försörjningsstöd, och blir därmed den målgrupp som hänvisas till AME-verksamheten.

AME-verksamheten behöver även förhålla sig till den lokala politikens mål och inriktning. De ständiga förändringarna i politik och direktiv utgör en utmaning eftersom skiftningarna innebär att de insatser som erbjuds behöver vara dynamiska. I vissa av kommunerna upplever personalen att det är svårt att beskriva den här dynamiken för politiker. De berättar att deltagarnas behov inne-

bär att insatserna måste vara långsiktiga och ske steg för steg för att bygga självförtroende och motivation hos individen tills att de själva vågar ta egna initiativ.

De intervjuade i vissa av kommunerna uttrycker att dessa insatser inte fångas i någon statistik, vilket utgör ytterligare en utmaning eftersom det bidrar till svårigheter att synliggöra deltagarnas behov för den politiska nivån. Personalen uttrycker till viss del att de inte kan förverkliga vissa av sina långsiktiga insatser i relation till deltagarnas behov eftersom både finansieringen av, och inriktningen på, verksamhetens insatser är osäker i vissa kommuner. Men även här finns stora skillnader mellan kommunerna. I vissa kommuner erfar personalen att de har en stark position och tillräckligt med resurser. Det som i grunden styr verksamheten är kommunens ambition att sänka kostnaderna för försörjningsstöd. Personalen menar att det är ”lite klassiskt” för den här typen av arbete: politiken styr och det gäller att vara flexibel:

”Du får dansa med där och anpassa till behovet och till arbetsmarknadspolitiken.” (FG 2)

Att agera hänggränna

Under intervjuerna beskrivs samarbetet med externa aktörer, primärt nämns hälso- och sjukvården (HSV), Försäkringskassan (FK) och Arbetsförmedlingen (AF). Behovet av samarbete bottenar i att AME:s deltagare är knutna till dessa aktörer och att de insatser som AME ger på olika sätt behöver samordnas med övriga aktörers insatser. Det kan också vara så att en deltagare har svårt att på egen hand få tillgång till det stöd hen behöver via dessa aktörer och att AME-personalen då försöker se till att deltagaren kommer vidare i den processen. Det gör att AME-personalen agerar koordinator, samordnare, företrädare och coach.

”Nej, men det är väl att vi ska ju hjälpa utifrån vår roll. Det är lätt hänt om man följer en person att man tar på sig lite för mycket ansvar och kanske gör mer än vad man ska /---/ det är lätt hänt att man vill stötta personen mer ” (FG 7)

Samarbetet med andra myndigheter kan också handla om att AME får uppdrag av aktörerna, exempelvis kan FK uppdra åt AME att fastställa en deltagares arbetsförmåga. När det gäller HSV är den största utmaningen de långa kötiderna för att få kontakt med läkare eller annan behandling. Detta medför att det blir svårt för deltagaren att komma vidare i sin process att etablera sig på arbetsmarknaden. HSV upplevs också fragmenterad – olika verksamheter inom vården kommunicerar inte med varandra och personal byts ut, vilket gör det

svårt att få en kontinuitet och en prognos när det gäller deltagare med psykisk ohälsa och beroendeproblematik.

I personalens berättelser framkommer även att kraven på den enskilde deltagaren från de nämnda instanserna (FK, AF, HSV) har ökat under senare år. Det ställs högre krav på att deltagaren ska ta eget ansvar för att söka hjälp, fylla i blanketter, komma ihåg mötestider och rapportera in olika typer av aktiviteter. De digitaliserade systemen är ofta svåra att hantera för personer med språkbrister eller olika typer av funktionsnedsättningar. Kombinationen av de högre kraven och de utmaningar som finns i samverkan med andra aktörer medför att AME-anställda får stötta och hjälpa deltagaren att samordna insatserna genom att organisera och ansöka om olika aktiviteter. De berättar att de behöver stödja individen i att söka sjukersättning och att aktivitetsrapportera till AF. Detta är ett ansvar som egentligen inte faller inom ramen för deras arbetsuppgifter men som de ändå genomför. Det är en utmaning för personalen att arbeta i en verksamhet som har ett stort intresse av att minska deltagarens beroende av försörjningsstöd, men som samtidigt saknar mandat för att se till att det blir så. AME får agera hängränna för deltagarna när de andra systemen i välfärdsmaskineriet inte fungerar optimalt, det vill säga när de lagstadgade verksamheternas stuprör behöver överbyggas.

Diskussion med konklusioner

Huvudresultatet visar att personalen måste anpassa sig ("dansa med") när omvärlden förändrar förutsättningarna för deras deltagare. Det betyder att AME behöver vara flexibla och att verksamheten är (med)beroende av de skiftningar som sker i omvärlden och dess olika (politiska) system. Detta kan ses som ett övergripande systemhinder som AME-personalen möter i sitt dagliga arbete och förståelse för kommunernas roll som yttersta skyddsnet, eller hängränna.

De deltagare som AME-personalen arbetar med idag har en mångfacetterad problematik och stödbehovet är brett – det behövs exempelvis såväl sociala som språk- och kompetenshöjande åtgärder för att stärka deltagarna. En del behöver även få basala behov, såsom bostad, tillgodosedda, och andra behöver stöd i sin rehabilitering från beroendeproblematik eller återanpassas från ett liv i kriminalitet. Ofta krävs ett långsiktigt arbete och AME-personalen vill kunna synliggöra att deras deltagare behöver tid på sig i olika insatser som erbjuds. Men personalen de har lärt sig dansa med i de skiftande förutsättningarna. I en delstudie inom LOKA-programmet, som belyser de institutionella förutsättningarna för lokala AME, bekräftas dansen i intervjuer med chefer i de åtta kommunerna. Där framkommer att AME:s arbete är känsligt för politiska skiften, både på nationell och lokal nivå (Nyhlén et al., 2023).

I ytterligare en delstudie inom LOKA-programmet anger deltagarna själ-

va genom en enkät att de vanligaste hindren som de själva upplever är deras bristande utbildningsnivå och arbetslivserfarenhet, tillsammans med psykiska besvär och bristande förståelse för oskrivna regler och förväntningar på dem (Giritli-Nygren, 2023). Personalen försöker utveckla nya insatser och tänka okonventionellt för att utveckla och stödja sina deltagare, vilket tar tid. Intervjuerna visar att det även behöver finnas en flexibilitet i insatser beroende på deltagarnas skiftande behov.

Personalen upplever också utmaningar när det gäller samverkan med övriga instanser. Deltagarna är ofta knutna till flera olika myndigheter som ansvarar för olika delar i individens problematik. För AME-personalen innebär det att de är beroende av andra aktörers insatser för att kunna sätta in en AME-insats, exempelvis att en person är beroende av att komma vidare i vården innan AME kan göra något. Personalen berättar att de ibland kanske gör lite mer för deltagarna än vad som ingår i deras uppdrag. Därmed uppstår nya gränsdragningar mellan de olika systemen i välfärden. Kommunen utgör det yttersta skydds-nätet, de agerar ”hänggränna”, och väntan på exempelvis insatser eller bedömningar från AF, FK och HSV upplevs som systemhinder för personalen.

Berättelserna visar att de anställda blir någon form av ”lots” i välfärden eftersom personerna inte förmår att driva den egna processen. Tidigare studier av AF har visat att införande av digital självservice och ett minskat personligt stöd från arbetsförmedlare innebär utmaningar för utsatta grupper/arbets sökande på arbetsmarknaden. Dessa personer får ökade krav på sig som de inte klarar av (Wallinder och Seing 2022). När AME-personalen upplever att deras deltagare inte kommer vidare i sin behandling i relation till HSV, och de inte hittar någon samverkanspart, blir konsekvensen att de ruckar på gränsen för vad deras egen yrkesrolls ansvar och arbetsuppgifter går. Det framkommer exempelvis tydligt när AME-personalen ger stöd till individen i ansökan om sjukersättning. Ett stöd som AME-personalen ger på grund av att det finns utmaningar hos andra aktörer (HSV och FK) som gör att individen inte kommer vidare. Gränserna för vems ansvar det är att hjälpa individen blir luddiga. AME-personal upplever att de är individens sista utpost och därför agerar de även om de kanske egentligen inte borde göra det utifrån de olika instansernas egentliga ansvarsområden och uppdrag. Dessa resultat speglas också i andra studier som pekat på att organiseringen av kommunala arbetsmarknadsprojekt ofta präglas av mål- och metodkonflikter i samverkan med myndigheterna (Strindlund et al. 2022, Strindlund 2020). En central aspekt i sammanhanget är AME-verksamheternas uppdrag att minska kostnaderna för det ekonomiska biståndet. Det uppdraget innebär att bland de inblandade verksamheterna är AME den som har det största (ekonomiska) intresset av att övriga parter gör sin del så att personerna antingen får ett arbete, beviljas sjukersättning eller på annat sätt kan avskrivas som försörjnings-

stödsomtagare. Samtidigt är AME den verksamhet som i någon mening har minst legitimitet – åtminstone utifrån att det inte är en lagstadgad verksamhet.

Det finns forskning som belyser mer kritiska perspektiv på AME där studier visat att kommunala aktiveringsinsatser riskerar att reproducera social exkludering och marginalisering hos utsatta grupper i stället för att stödja dem (Nybom 2012, Panican och Ulmestig 2019). Dessa perspektiv berörs inte i föreliggande studie, dock synliggörs i Bergström et al. (2023) hur de olika AME i de åtta studerade kommunerna är organiserade och vilka skillnader och likheter som finns. Ett nästa steg inom forskningsprogrammet LOKA blir att göra en fördjupad analys för att förstå hur respektive kommuns organisering påverkar AME-personalens erfarenheter av utmaningar och möjligheter och på vilket sätt de hanterar de olika arbetsuppgifterna som ingår i deras dagliga verksamhet då det saknas det forskning om vilka effekter de kommunala arbetsmarknadsinsatserna har på personernas självförsörjning och etablering på arbetsmarknaden (Nybom 2014, Panican och Ulmestig, 2019).

Referenser

- Arbetsförmedlingen (2023) *Återrapport. Uppdrag till Arbetsförmedlingen att analysera och redovisa behov hos långtidsarbetslösa som står särskilt långt från arbetsmarknaden*. Analysavdelningen, Diarienummer: Af2022/0114 1951.
- Bergmark, Å., Bäckman, O., och Minas R. (2013) *Vägar ur socialbidrag? Om Socialtjänstens insatser och det ekonomiska biståndets varaktighet*. Stockholm: Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.
- Bergström, G. och Bothén, E. (2023) *Kommunernas vägval i arbetsmarknadspolitiken*. FoU i Väst: Göteborgsregionen.
- Bergström, G., Klockmo, C., och Tjulín, Å. (2023) *En beskrivning av arbetsmarknadsverksamheternas (AME) innehåll och arbetsprocesser i åtta kommuner: En delrapport*. Mittuniversitetet.
- Broström, L. (2015) *En industriell reservarmé i välfärdsstaten – arbetslösa socialhjälpsstagare 1913–2012*. Göteborg: Gothenburg Studies in economic history.
- Eichhorst, W. (2008) *Bringing the jobless into work? Experiences with activation schemes in Europe and US*. Heidelberg: Springer.
- Elo S, och Kyngäs, H. (2008) The qualitative content analysis process. *J Adv Nurs*. 62(1):107–15.
- Garsten, C. och Jacobsson, K. (eds). (2004) *Learning to be employable: New agendas on work, responsibility and learning in a globalizing world*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Giritli Nygren, K., Hemmingsson O., Norlander, E., Nyhlén, S. och Sjöberg, I. (2023) *Lokala arbetsmarknadsprogram utifrån ett deltagarperspektiv: en delrapport*. Mittuniversitetet.
- Jacobson-Libietis, V., och Ljungkvist, T. (2017). *Kommunerna och arbetsmarknadspolitiken. En redogörelse för aktuell lagstiftning och samverkansformer*. Stockholm: SKL, Sveriges kommuner och landsting.
- Johansson, H. och Möller, I. H. (2009) *Aktivering - Arbetsmarknadspolitik och socialt arbete i förändring*. Malmö: Liber.

- Junestav, M. (2009). Sjukskrivning som politiskt problem-sociala normer, institutionell förändring och det politiska språket. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 15(4), 9-27.
- Nybo, J. (2012). *Aktivering av socialbidragstagare-om stöd och kontroll i socialtjänsten*. Doctoral dissertation, Institutionen för socialt arbete-Socialhögskolan, Stockholms universitet.
- Nybo, J. (2014). Vilket resultat har socialtjänstens aktivering av socialbidragstagare? *Socialvetenskaplig tidskrift*, 21(1).
- Nyhlén S., Sjöberg I., Giritli Nygren K., Olofsdotter G. (2023) *Institutionella förutsättningar för lokala arbetsmarknadsprogram: En delrapport*. Mittuniversitetet.
- Olofsdotter, G., Giritli Nygren, K., Bergström, G., Bolin, M., Klockmo, C., Nyhlén, S., Sjöberg, I. och Tju-lin, Å. (2024). Study protocol: Local labour market programs—institutional structures, organizational forms and lived experiences. *PLOS ONE*, 19(1)
- Panican, A. och Ulmestig, R. (2019). Vad är nytt? Kunskapssammanställning av kommunal arbetsmarknadspolitik. *Arbetsmarknad och Arbetsliv*, 25(3-4), 108-128.
- SFS 2019:504 Lag om ansvar för god forskningssed.
- Strindlund, L. (2020). *The social dynamics of labor market inclusion* (Vol. 1753). Linköping University Electronic Press.
- Strindlund, L., Abrandt Dahlgren, M., och Ståhl, C. (2022). When cooperation turns ugly: exploring the dark side of social capital. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*, 17(5), 1-18.
- Ståhl, C. och Seing, I. (2014). *Arbetslinjer och arbetsförmåga i det svenska socialförsäkringsystemet*. I: K. Ekberg (Red.), Den relativa arbetsförmågan: teoretiska och praktiska perspektiv (s. 75-93). Lund: Studentlitteratur.
- Thorén, K. (2014) *Den kommunala arbetsmarknadspolitiken och arbetslösa ungdomar*. I: Olofsson J (red.) Den långa vägen till arbetsmarknaden – Om unga utanför. Lund: Studentlitteratur
- Vikman, U. och Westerberg, A. (2017) *Arbetar kommunerna på samma sätt? Om kommunal variation inom arbetsmarknadspolitiken*. Uppsala: IFAU.
- Wallinder, Y., och Seing, I. (2022). When the client becomes her own caseworker: Dislocation of responsibility through digital self-support in the Swedish Public Employment Service. *Sozialer Fortschritt*, (6-7), 405-423.